

Vad som driver den ekonomiska tillväxten, vad som bestämmer inkomstfördelningen och hur relationen ser ut mellan tillväxt och inkomstfördelning tillhör de klassiska nationalekonomiska frågorna. Det är lätt att förstå, eftersom små skillnader i årlig tillväxt över tiden kumulerar till mycket stora skillnader i levnadsstandard. Det är också välkänt hur centrala fördelningsfrågorna är i den ekonomisk-politiska debatten, inte minst därför att inkomstskillnaderna ökat kraftigt i många länder sedan början av 1980-talet.

Det här är de problemställningar som varit centrala i Per Krusells forskning och där han under en dryg tioårsperiod gjort ett antal internationellt uppmärksammade bidrag. Man kan tycka att det är självklart att ekonomer ska fokusera på dessa frågor, men det har det inte alltid varit. Bland annat ekonomipristagarna Robert Solow och Edmund Phelps gjorde grundläggande insatser på 1950-talet och i början av 1960-talet, men sedan var tillväxtforskningen länge lågprioriterad och det är först de senaste femton åren som den skjutit fart igen.

Att forskningsutvecklingen sett ut så här hänger samman med den ekonomiska utvecklingen. Fram till mitten av 1970-talet gick tillväxten mer eller mindre ”på räls” och var inte så intressant att forska om. Sedan kom emellertid en långvarig nedgång i produktivitetstillväxten världen över som varade till mitten av 1990-talet, då den skjutit fart igen i många länder (USA, ett antal ”emerging economies”, liksom också i till exempel Irland, Finland och Sverige) men inte i andra (som de stora EU-länderna Tyskland, Frankrike och Italien).

Forskning av den typ som Krusell bedrivit är central för att förstå denna utveckling. Följande är några av hans viktigaste bidrag.

- En första klassisk fråga gäller *tillväxtens karaktär*, närmare bestämt i vilken grad den teknologiska utvecklingen är ”neutral” och i vilken utsträckning den är knuten till (”embodied” i) investeringar i nytt kapital. Här visade Per Krusell (tillsammans med Jeremy Greenwodd och Zvi Hercowitz) i en artikel från 1997 visat hur en mycket större andel av produktivitetstillväxten i USA än man tidigare trott (runt 60 procent) tycks ha varit knuten till investeringar i nytt kapital. De höga investeringarna tycks i sin tur ha berott på successivt

fallande relativpriser på kapitalvaror (datorer, telekommunikationsutrustning och så vidare).

- Ett annat mycket viktigt bidrag (tillsammans med José-Victor Rios-Rull) från 1996 försöker förklara varför tillväxten går i vågor, där långa stagnationsperioder alternerar med korta perioder av snabb tillväxt. Det ligger nära till hands att tro att detta måste bero på att den teknologiska utvecklingen i sig sker ryckvis, men Kursells och Rios-Rulls förklaring är i stället *polititisk-ekonomisk*. *Särintressen* som investerat i existerande teknik – eller drar nytta av den som löntagare – lyckas under långa perioder genom olika regleringar blockera introduktionen av ny teknik men ”dör” så småningom undan. Då uppstår nya politiska majoriteter för vilka fördelarna med att introducera ny teknik överväger. Men när detta väl skett, kommer den nya majoriteten att återigen ha ett egenintresse av att blockera införandet av ny teknik och den tidigare cykeln upprepas igen och så vidare.
- Sambandet mellan tillväxt och inkomstfördelning är huvudtemat i ett annat mycket uppmärksammat bidrag av Krusell (med Lee Ohanian, José-Victor Rios-Rull och Giovanni Violante som medförfattare) från år 2000 som drar slutsatsen att just ”embodied technological change” är huvudförklaringen till de kraftigt ökade löneskillnaderna i USA sedan början av 1980-talet. Det beror på att kapital och högutbildad arbetskraft är komplement till varandra i produktionen (så att mer kapital ökar de högutbildades produktivitet på marginalen), medan kapital och lågutbildad arbetskraft i stället är substitut (så att mer kapital i stället kommer att ersätta lågutbildad arbetskraft).
- Fördelningsaspekter står också i centrum för ett annat bidrag (igen tillsammans med José-Victor Rios-Rull) från 1999, där välfärdsstatens omfattning (omfattningen av skatter och omfördelade transfereringar) förklaras utifrån en analys av hur den politiska majoriteten väger de omedelbara fördelarna av att fördela om inkomster till sin förmån mot nackdelarna i form av lägre framtida tillväxt.

Förutom de direkta bidragen till förståelsen av centrala sakfrågor har Krusell också gjort uppmärksammade metodologiska bidrag som gett den ekonomiska forskningen nya verktyg. Ett sådant bidrag (tillsammans med Rios-Rull) gäller hur man ska analysera hur ekonomisk-politiska beslut idag inte bara har en direkt påverkan på framtida investeringar och tillväxt utan också en indirekt påverkan genom effekter på de framtida politiska besluten.

Krusells kanske mest uppmärksammade metodbidrag (tillsammans med Anthony Smith 1998) gäller vilken betydelse *heterogenitet* (alltså det faktum att vi är olika) har för de makroekonomiska sambanden. Här antar ekonomer ofta att man kan fånga det samlade beteendet hos olika grupper genom att analysera en *representativ individ*. Alla inser förstås att det är en grov förenkling, men sådana förenklingar är tillåtna inom vetenskapen – och fruktbara – om de möjliggör analys som annars vore omöjlig *förutsatt* att de inte gör alltför stort våld på verkligheten. Här har Krusell gjort betydelsefulla insatser för att reda ut hur mycket man missar genom dessa förenklingar och hur den makroekonomiska analysen förändras om man explicit försöker ta hänsyn till att individer är olika.

Krusells karriär är än så länge relativt ovanlig bland svenska nationalekonomer. Han har sin doktorsexamen från USA (University of Minnesota 1992) och har därefter innehaft en rad tjänster i USA, senast som professor i Princeton. Hans publikationslista är mycket imponerande med ett antal artiklar i de allra högst rankade internationella vetenskapliga tidskrifterna.

Hur är Per Krusell som forskare? En av mina utländska kollegor brukar hävda att ekonomer avslöjar sin sanna karaktär på tennisbanan, alltså att det skulle finnas en ekvivalens mellan hur man är som nationalekonomisk forskare och hur man är som tennisspelare. Jag tror på den teorin. Den stämmer också väl in på min utländska kollega som spelar ett stort och mycket elegant tennisspel men tyvärr alltid förlorar därför att han sprider bollarna tämligen vilt utanför linjerna. Per Krusell spelar också ett stort och elegant tennisspel med många svåra slag. Och vissa dagar flyger hans bollar lite hur som helst. Fast de flesta dagarna sitter bollarna perfekt perfekt innanför linjerna fastän man inte riktigt förstår hur det går till. Jag tror det är en bra karaktäristik också av Per Krusell som forskare. En förutsättning för att bli en mycket

framgångsrik forskare är att man vågar satsa på de riktigt svåra slagen även om det också innebär risker: det är bara då man kan komma med riktigt innovativa lösningar på svåra problem på det sätt som Krusell gjort. Han har därför gjort sig väl förtjänt av 2007 års Söderbergiska pris, som han får för sina bidrag till: ”*makroekonomisk forskning om ekonomisk tillväxt, inkomstfördelning och ekonomisk-politiska beslut*”.

Lars Calmfors

Ordförande i KVAs priskommitté för 2007 års Söderbergiska pris